

Semiotica Vizualului

Acest **curs** prezintă **Semiotica Vizualului**.

In acest PDF poți vizualiza cuprinsul și bibliografia (daca sunt disponibile) și aproximativ două pagini din documentul original.

Arhiva completa de pe site conține un fișier, într-un număr total de **98 pagini**.

Fișierele documentului original au următoarele extensii: pdf.

Cuprins

Prefață / 4

I. INTRODUCERE: RAPORTUL DINTRE CUNOAȘTEREA
COMUNĂ ȘI CUNOAȘTEREA ȘTIINȚIFICĂ / 5

A. NOȚIUNI DE SEMIOTICĂ ȘI TEORIA LIMBAJULUI

II. Abordarea semiotică a comunicării / 11

1. Școala proces / 13

2. Școala semiotică / 12

III. Comunicare și limbaj / 32

1. Atitudini față de limbaj; concepții despre natura limbajului / 33

2. Cotitura lingvistică / 38

B. COMUNICAREA INTERCULTURALĂ

V. Bariere în comunicarea interculturală / 57

1. Tehnicile de problematizare și paradigmele culturale / 57

2. Referențialele culturale și/sau ideologice / 62

VII. Condiții de realizare a comunicării interculturale / 74

1. A treia cultură / 74

2. Schimbarea referențialelor / 78

BIBLIOGRAFIE / 83

ANEXE / 93

Extras

I. INTRODUCERE: RAPORTUL DINTRE

CUNOAȘTEREA COMUNĂ ȘI CUNOAȘTEREA ȘTIINȚIFICĂ

Pentru cei care se inițiază în cunoașterea teoretică este necesară abordarea raportului dintre cunoașterea comună și cunoașterea științifică. Metodologia cercetării, indiferent de domeniu, a apărut și s-a dezvoltat în perimetrul cercetării științifice - mai precis, al cercetării medicale, căci primul tratat de metodologie a fost elaborat de un medic (Claude Bernard). De altfel, inițierea într-un domeniu specializat al cunoașterii nici nu este de conceput fără o critică prealabilă a simțului comun; saltul de la "alchimie" la "chimie", adică saltul de la opinie (doxa) la cunoștință (epistema), de la cunoașterea speculativă la cunoașterea pozitivă nu este posibil fără depășirea iluziilor și prejudecăților proprii simțului comun. Instruirea nu este doar

un proces cantitativ, de acumulare a cunoștințelor, ci în primul rând unul calitativ, de restructurare a gândirii, de schimbare a abordării sau, cum ar spune Thomas Kuhn, de schimbare a paradigmei. "Când se prezintă în fața instrucției științifice, spunea Gaston Bachelard, tânărul este mai degrabă bătrân decât tânăr: el are vârsta prejudecăților sale". În acest sens, instruirea științifică poate fi văzută ca un proces de întinerire, de transformare a gândirii, de trecere de la o gândire închisă la una deschisă, capabilă de revizuire, de evoluție permanentă¹.

Cunoașterea comună este cunoașterea pe care oamenii o realizează prin intermediul mijloacelor naturale (simțurile, gândirea necritică, limbajul natural), în cadrul experienței cotidiene, pe baza activităților practic-nemijlocite (activități în care valoarea supremă este "utilul", celelalte valori, inclusiv "adevărul", fiind valori subordonate sau derivate)².

Mijloacele naturale sunt reprezentate de simțuri, de gândirea obișnuită (nespecializată) și limbajul natural (un limbaj însușit spontan, nu unul construit pe baza unor convenții explicite, cum este limbajul de specialitate al oricărei discipline - de pildă, cel simbolic, de tip logic sau matematic).

Problema raportului dintre cunoașterea comună și cunoașterea științifică a apărut odată cu îndepărtarea tot mai evidentă a acestora. Această îndepărtare constituie o tendință mai veche, dar ea s-a acutizat odată cu științele moderne ale naturii și a devenit o problemă epistemologică centrală odată cu știința contemporană³.

Îndepărtarea tot mai pronunțată a limbajului științific de cel natural a creat noi dificultăți de comunicare între spiritul științific și simțul comun, ducând la accentuarea crizei de încredere reciprocă între cele două forme de cunoaștere. Acest lucru a făcut ca știința, în accepțiunea ei modernă, să fie privită încă de la început cu suspiciune de către teologie și o parte importantă a filosofiei, să fie și azi tratată cu un respect distant (în cel mai bun caz), chiar evitată de către simțul comun, de către artă și morală și, ceea ce este mai grav, de către politică.

Problema centrală în raportul cunoaștere comună - cunoaștere științifică o reprezintă problema raportului continuitate-discontinuitate.

Partizanii continuității afirmă că știința se dezvoltă în prelungirea cunoașterii comune, deosebindu-se de ea doar cantitativ, prin gradul de precizie, profunzime, coerență, consecvență și eficiență. Exponentul acestei teorii, E. Meyerson, spunea că "lumea simțului

comun este creată printr-un proces analog aceluia care produce teoriile științifice” (1). În opinia lui Meyerson, întreaga cunoaștere științifică își are punctul de plecare în datele simțului comun, nefiind decât o prelungire a acestuia; deosebirea stă doar în faptul că simțul comun este rezultatul unui proces inconștient. În viziunea lui, lumea simțului comun reprezintă “o primă și foarte grosolană schiță a unui sistem științific” (altfel spus, toți oamenii ar fi niște oameni de știință în nuce). Această concepție se înrudește cu concepțiile preformiste (de pildă, cele din biologie), unde se afirmă ideea că fazele ulterioare ale evoluției sunt conținute, prefigurate, în fazele anterioare (2, p. 166).

Nu vom insista aici asupra concepției lui Meyerson și nici asupra criticii la care o supune unul dintre cei mai importanți partizani ai discontinuității, Gaston Bachelard (3). Vom arăta numai că diferențele dintre cele două tipuri de cunoaștere sunt atât de numeroase și importante, încât teza discontinuității pare mai rezonabilă, fiind mai aproape de experiența practicii științifice. De altfel, concepția lui Gaston Bachelard, elaborată în primele decenii ale secolului XX, a fost confirmată de evoluția ulterioară a științei. Prezentăm pe scurt această concepție, încercând o sistematizare de ordin didactic a analizei întreprinse de filosoful român Vasile Tonoiu (2, pp.156-180).

a. Valoarea experienței. Experiența imediată și uzuală are caracter tautologic. Ea se dezvoltă în domeniul cuvintelor și al definițiilor verbale, lipsindu-i perspectiva erorilor rectificate. Enunțurile au un caracter vag și ambiguu, care le protejează față de “faptele recalcitrante”, care le contrazic și chiar față de infirmările de natură logică.

Experiența științifică nu este adevărată în mod plat, fără să contrazică experiența comună. Cunoștința științifică, chiar empirică fiind, este rezultatul unei construcții raționale, căci observația științifică are în spatele ei o teorie⁴. Acesta este unul dintre motivele pentru care adevărurile științifice sunt adeseori paradoxale din perspectiva cunoașterii comune, iar câteodată chiar absurde, imposibil de gândit sau de imaginat în cadrele acesteia.

b. Valoarea metodologică. Compusă din observații neierarhizate, experiența comună nu poate fi verificată în sensul strict al cuvântului. Un enunț din experiența comună, oricât ar fi de realist, nu poate fi un adevăr; în cel mai bun caz, el este un adevăr inutil, deoarece nu se integrează într-un sistem general de adevăruri, deci nu este legat de o metodă generală de experimentare. De regulă, o astfel de observație (neintegrată teoretic, neierarhizată) este

formulată într-o falsă perspectivă de verificare. Astfel, valoarea ei metodologică este foarte scăzută, aproape nulă.

Dimpotrivă, cunoștințele obținute pe calea cunoașterii științifice sunt "asigurate metodologic", în sensul că sunt formulate într-un fel care permite verificarea lor. Altfel spus, ele sunt decidabile (se poate decide asupra valorii lor de adevăr), spre deosebire de cele obținute prin cunoașterea comună, care sunt indecidabile (nu se poate ști cu certitudine dacă sunt adevărate sau false). De aceea, Gaston Bachelard spunea: în știința adevărurile se leagă apodictic, în timp ce erorile se îngrămădesc asertoric. Fiecare cunoștință își găsește locul sau și se leagă cu vecinii săi". Cu alte cuvinte, în știință, adevărurile se grupează în sistem, iar erorile se pierd într-o magmă informă. În cunoașterea comună, și erorile se leagă apodictic (adică logic). De aceea, aici ignoranța are un caracter sistemic; în știință, doar adevărurile au acest caracter.

c. Obiectul cunoașterii. Obiectul decupat în cunoașterea comună localizează nu atât un lucru într-un univers de lucruri, cât un nume într-un vocabular (și acesta, mai mult sau mai puțin riguros). De aceea, în ciuda aparentei sale concreteți, obiectul cunoașterii comune rămâne adesea o abstracție mută, care nu spune aproape nimic despre determinațiile sale concrete. De cele mai multe ori, vocabularul limbajului comun reprezintă un "obstacol epistemologic" (Bachelard), adică o barieră în calea cunoașterii obiective. Acest lucru a fost demonstrat cu prisosință de Ludwig Wittgenstein

.....
.....
.....

Documentul complet de 98 pagini il poti citi daca il descarci din Biblioteca.RegieLive.ro

Mai multe detalii se gasesc in [pagina documentului din Biblioteca.RegieLive.ro](http://pagina.documentului.din.Biblioteca.RegieLive.ro)